

INHOUD

Zelfgekozen	9	Records	74
Harde snoepjes	12	I LOVE	77
Intake	15	Baan	81
Bioscoop	19	Plan	84
Betekenis	22	Matras	88
Afvalbak	26	Begrafenis	91
Hysterisch	29	Fanfare	94
Expert	32	Daltrusten	97
Screening	35	Mannetjes	100
Museumduo's	38	Dag na	104
Clausule	41	Rekening	107
Relatie	44	Bon	110
Caravan	47	Kennen	113
Angelique	50	Homevideo	116
Gevallen jas	53	Laatste eer	119
Zielig	56	Modepanel	122
Context	59	Grote liefde	125
Smaakbaar	62	Babyfoto	128
Lijst	65	Rampsituatie	131
Routine	68	Geboortejaar	135
Benoemen	71	Samenzwering	138

Interview 141
Bericht 144
Meisje 147
Thuisblijver 150
Non-verbaal 153
Jongleren 157
Tipi 160
Kerstballen 163
Gehecht 167
Confetti 171
Terug 174
Ridge 177
Fake 180
Droom 183
Waardering 186

Wally 189
Top tien 192
Trap 196
Wijzer 199
Afspiegeling 202
Drogen 205
Houd mij tegen 208
Demonstratie 211
Roddel 214
Gelijk 217
Bustour 220
Sixdegrees 223
Raar 226
Poppetjes 229
Levensweg 232

ZELFGEKOZEN

In een vrouwenblad las ik de kop: 'Jij en je zelfgekozen familie'. Ik verwachtte een stuk over adoptie. Maar het ging over vriendschap. Het artikel suggereerde dat vrienden eigenlijk nét familie zijn, met als enige verschil dat je je vrienden zelf kiest. Hoe langer ik hierover nadacht, hoe minder ik het ermee eens was.

Allereerst zijn vrienden niet als familie. Mijn vrienden weten wat ik van plateaugymmen vind, wie mijn hart als laatste brak, welke series ik volg en hoe vaak ik mijn haar was. Mijn familie weet dit allemaal niet. Maar er is nog iets dat de term 'zelfgekozen familie' problematisch maakt. Familie kies je niet. Maar je vrienden óók niet.

Ik heb althans nog nooit meegemaakt dat ik bij de afhaal-Thai in de rij stond, een meisje voor me zag staan en dacht: yes, zij wordt een nieuwe vriendin; die daar! Want ze heeft zo'n leuke rendiertrui aan, bestelt net als ik Tom Kaa Gai en woont hier ook nog eens in de buurt, blijkbaar. Dus nu goed opletten of ze haar naam zegt, want dan voeg ik haar toe op Facebook en poke ik haar een paar keer tot ze bij me langskomt om mijn wangen met gezichtsmasker te bestrijken, en als dat Dr. van der Hoog-spul in mijn neus komt, gaan we natuurlijk keihard lachen en voor je het weet scharrelen we ieder weekend samen over leuke tweedehandsmarktjes.

Nee, zo ging het bij mij nooit. Integendeel. Aan sommige goede vrienden had ik in het begin zelfs een hekel. En ik had vast veel minder vrienden gehad als ik altijd bij mijn eerste indruk was gebleven.

Neem Diederik. Die kwam, tien jaar geleden, met een hanenkam de collegezaal binnen. ‘Dat is tegen Irak,’ fluisterde het meisje naast me. En ja: dat klonk toen net zo absurd als nu. Dus schudde ik mijn hoofd: een hanenkam tegen Irak, zulke loze ideeën lieten zich niet met mijn genuanceerde wereldbeeld verenigen. Zo schreef ik Diederik aanvankelijk af. Met zijn hanenkam. Tegen Irak. Tot ik, weken later, tijdens een HTML-cursus naast hem zat. Hij deed voor hoe ik roze bolletjes in mijn online-cv kreeg, we dronken koffie achteraf; Diederik vertelde dat hij de hanenkam niet tegen Irak maar voor een verkleedfeestje genomen had, en nog geen halfuur later scandeerden we in koor dat *Starmaker* het beste programma óóóóit was. Daarna verliep onze vriendschap volgens het pad dat ik ook met andere (prille) vrienden aflegde: nog meer koffiedrinken, mee naar een feestje, voorzichtig een keer samen eten, heel lang bellen, samen dronken worden en, uiteindelijk, samen op vakantie. Al kan ik me van geen van mijn vrienden herinneren wanneer ik hen voor het eerst een vriend noemde. Waarschijnlijk pas toen iemand er naar vroeg. ‘Wie is dat?’ – ‘Een vriend. Geloof ik.’

In die zin is vriendschap dus geen keuze, eerder een gebeurtenis. Het overkomt je en ontwikkelt zich, eigenlijk net als verliefdheid. En zoals verliefdheden maar af en toe voorkomen, maak je ook niet snel een écht goede vriend. Zo zijn er een heleboel mensen die, in theorie, mijn vrienden zouden kunnen zijn. Mensen die ik steeds weer tegenkom op borrels of feestjes, en

waar ik dan steevast mee praat. En dan niet alleen over hoe ik nu woon of ‘waar ik mee bezig ben’, nee, óók over de écht belangrijke zaken des levens: liefde en angst en de culturele betekenis van Carlo en Irene. Maar al vind ik deze mensen leuk, grappig, intelligent en lief, vrienden zijn het niet. Ze zullen nooit mijn huis bezoeken, weten niet of ik van hiphop houd, gaan niet mee naar de bioscoop, hebben me nog nooit zien niezen. Misschien omdat er al zoveel anderen zijn om mee naar de bioscoop te gaan. Of omdat ik aanvoel dat we zulke goede gesprekken hebben, juist omdat we elkaar niet door en door kennen en wederzijdse ontboezemingen dus geen verplichtingen met zich meebrengen. Of gewoon, omdat we allebei voorzien dat een band waarbij we elkaar zien niezen de wederzijdse bewondering alleen maar zou schaden.

Misschien valt er dus toch iets te kiezen in vriendschappen. Je kiest niet vóór een vriendschap, je kiest er hooguit tegen. Indirect, door een fijne cafékennis niet in je vriendenkring op te nemen. Of juist welbewust en rigoureuus, door een vriendschap te verbreken. Dat laatste is niet prettig en ik doe het dan ook zelden. Maar toch, de mogelijkheid is er: familie is voor altijd, vriendschap wel eens tijdelijk. Dat is, uiteindelijk, het grootste verschil. En misschien ook het fijnste.

HARDE SNOEPJES

Ik had al heel lang geen pepernoten meer gekocht. Maar toen ik laatst weer eens een zak Bolletje Strooigoed opentrok, constateerde ik dat de samenstelling sinds mijn eigen jeugd onveranderd is gebleven. En dat verbaasde me een beetje.

Ik bedoel, natuurlijk trof ik kruidnoten aan. Ook snapte ik de tumtums, allemansvrienden onder de winegums: sympathiek in hun bescheidenheid. Zelfs van de schuimpjes begreep ik wat ze in het strooigoed deden: eet een groene mijter en je raakt een beetje misselijk, eet een roze klomp en je voelt de groene mijter prompt naar boven komen. Zo veroorzaken die schuimpjes een natuurlijke remming van voedselinname; ook wat waard, op sinterklaasavond. Er was echter één element waarvan ik niet snapte waarom het, na al die jaren, nog steeds in mijn zak strooigoed zat. Het harde snoepje.

U weet wel, die roze, gele en groene suikervierkantjes met een letter erop. Al bestaan ze geloof ik ook in de vorm van een soort staafje, dat waarschijnlijk een oud-Hollandsche gadget in de categorie pook of tolaandrijver belichaamt. Nu lijken die harde snoepjes me niet per se geschikt voor consumptie: te hard om doormidden te bijten, te zoet voor een aanhoudend bevredigende zuigervaring. Was ik strooigoedfabrikant, dan zou ik mijn

zak voorzien van de mededeling: ‘Wegens inslikgevaar niet geschikt voor kinderen onder de drie jaar.’ Daarbij zou ik het harde snoepje niet graag tegen mijn slaap, achterhoofd of oogbol gestrooid krijgen. Ik kan me dus niet voorstellen dat er mensen zijn die oprecht van het harde snoepje houden. Integendeel: hoogstwaarschijnlijk zijn ze níemands favoriet. Maar waarom laat Boleetje ze dan nog steeds in het strooigoed stoppen, vroeg ik me af.

Ik kwam er niet meteen uit. Maar in de dagen die volgden, vond ik opeens nog veel meer harde snoepjes. Of althans: equivalenten. Zo staat er al maanden een pakje ‘AH Variatiethee’ in mijn keukenkastje, omdat de zakjes sinaasappel-mandarijn nog steeds niet op zijn: die zakjes zijn onmiskenbaar de harde snoepjes. Op het McDonald’s-menu is het harde snoepje de Filet-o-Fish, in het bakje sushi dat hompje rijst met omelet erop: niemand vindt het lekker, toch is het er.

Nu bleken harde snoepjes niet per se voedsel. Toen ik er eenmaal op ging letten, besepte ik dat harde snoepjes overál zijn.

Neem de krant. Leest u ooit de kolom ‘Goederenmarkt’ op de beursberichtenpagina? Nee? Hard snoepje dus. In de *Donald Duck* zijn de harde snoepjes de Hiawatha-verhalen, in vrouwenbladen de woonpagina’s waarop plastic geweikapstokken worden aangeprezen. Ook in televisieprogramma’s zitten harde snoepjes verstopt: die Zapservice in *Pauw & Witteman* bijvoorbeeld. Op iedere cd staan er bovendien minstens drie; de nummers die je meteen wegklikt wanneer ze in de shufflemodus voorbijkomen. In boybands waren de harde snoepjes ook altijd makkelijk aan te wijzen: Howie van de Backstreet Boys, Howard van Take That. Hetzelfde geldt voor personages uit televisieseries: Steve uit *Beverly Hills, 90201*, Elize uit *Oh Oh Cherso*, oc-

topus Okkie uit *De Snorkels*. Zelfs in spelletjes zitten ze: de schildpad van *Mario Kart*, die schoen bij Monopoly. En ja, ook in het sociale leven komt men harde snoepjes tegen: u ziet ze de hele dag voorbij schuiven op Facebook, en in vriendengroepjes is het harde snoepje degene die er altijd bij is, maar met wie niemand ooit een op een afspreekt. Neen, het leven is geen doos vol chocolaatjes, het is een weckpot harde snoepjes. Maar: waarom bestaan ze?

Ik besloot de vraag om te draaien. Wat zou er gebeuren als het harde snoepje er níét was?

Terug naar de zak strooigoed. Was het harde snoepje er niet, dan zou het schuimpje waarschijnlijk zijn plek als minst favoriete strooigoedelement innemen. In dat geval bleven er nog maar twee niet-minst favoriete strooigoedelementen over: tumtums en kruidnoten. In de huidige situatie zijn dat er drie, dus: op dit moment heb je meer kans een versnapering aan te treffen dat níét het minst favoriete strooigoedelement is. Er is dus minder kans op teleurstelling. En meer kans op euforie. Want de pepernoot, tumtum en het schuimpje zijn nu niet langer neutrale strooifacetten, het zijn ook nog eens géén harde snoepjes. En daarmee extra lekker, want lekker bestaat bij de gratie van vies.

En zo besefte ik plotseling: het is niet genot, maar walging dat ons bestaan van zijn glans voorziet. Dat weten ze natuurlijk bij Bolletje. En bij McDonald's, Albert Heijn, *de Volkskrant*, *Donald Duck*, Nintendo en in de Monopolyfabriek. Blij dat ik het nu ook wist, keek ik nog een keer in mijn zak strooigoed. Ik ging met mijn hand door de kruidnoten. Viste er een hard snoepje uit. Hield het voor mijn gezicht. En begon er langzaam aan te likken.

INTAKE

Haaaaaa daar bent u eindelijk, welkom in *La Clinique d'Exorcist!* Ga zitten, benen omhoog, wilt u Yogi-thee of Fanta Pomelo? Zo. U vreest dus dat uw social media-gedrag uit de hand gelopen is. Dan bent u bij ons aan het juiste adres! Hier in *La Clinique* verlossen we u van de Facebookfreaks en Twitteridioten die uw lichaam en geest hebben overgenomen. Wij zijn immers de nummer 1 van Europa in het uitdrijven van digitale demonen; na onze behandeling zullen zij niet langer knabbelen aan uw kostbare tijd en concentratievermogen. Voor we de uitdrijving beginnen, mag u eerst even omcirkelen door welke demonen u precies bent bezeten. Meerdere opties mogelijk:

– **Ijdele Yfke.** Zet dagelijks nieuwe portretfoto's van zichzelf op Facebook. Wellicht vindt Yfke zichzelf erg knap: wil ze haar schoonheid graag met zo veel mogelijk mensen delen, gewoon, zoals schrijvers willen dat zo veel mogelijk mensen hun boeken lezen. Misschien vindt Yfke zichzelf juist erg lelijk: hoopt ze aan te tonen dat ze, met de juiste blik en mits flatteus belicht, soms heus het bekijken waard is. Niemand weet het. En niemand houdt Yfke tegen. Dus blijft ze foto's posten. Maar helaas: schoonheid wordt gevierd, ijdelheid niet. Ook niet als die ijdel-

heid onzekerheid in schaapskleren is. En zo heeft IJdele Yfke, zonder het zelf te weten, wel degelijk een reden om onzeker te zijn.

– **Hoge Lat Hugo.** Zijn tweets zijn parels van humoristisch vernuft en intelligentie, zijn Facebookfotoalbums even conceptueel als artistiek. Hugo's digitale vrienden bewonderen hem dan ook om zijn ongebreidelde creativiteit. Wat zij niet weten, is dat Hugo mentaal de hele dag met zijn profielen bezig is. Want ieder gesprek bevat potentiële tweets ('Afrika is ook maar een mening #zegtiemandnet'), iedere lunch kan een nieuwe Facebookfoto opleveren ('Jamtomaat op Hagelkaas'). Van Hugo's echte werk komt daardoor weinig terecht.

– **Ina Instagram.** Is verslaafd aan de application die iedere kiek van een beige waas en gelige vlekken voorziet. Het deert Ina niet dat gefotografeerde personen daardoor aan een leverziekte lijken te lijden: ze zorgt ervoor dat de wezens op haar foto's onscherp blijven. Zo trakteert ze *friends* en *followers* op een niet-aflatende stroom Instagramkiekjes die ze 'Cerise Vague', 'Misty Dogbones' of 'Loos lood' doopt. Want hé: dingen worden pas kunst zodra je niet weet wat ze betekenen. En Ina Instagram is een kunstenares. Dat weet ze zeker.

– **Onzekere Onno.** Sleutelt steevast twintig minuten aan een reactie of statusupdate. Maar verwijderd die vaak weer zodra hij hem geplaatst heeft. Want misschien snapt men zijn grapjes over die dode eekhoorn met pindaspermaneus toch niet...? He-las realiseert Onzekere Onno zich niet dat er mensen zijn die

e-mail notifications krijgen van zijn reacties. Per mail lezen zij dus alsnog Onno's gewiste fotocomentaar: 'Hier inspecteerde ik even de *sugar* ballen van Loesje, gna gna.'

- **Constante Constant.** Twittert constant. Stuurt Constante Constant niets, kun je ervan uitgaan dat hij zich onder water bevindt. Of dood is. Zijn berichten vormen de ongeredigeerde notulen van zijn breinactiviteit. Zo tweet hij dingen als 'katten in kooitjes #katteninkooitjes', 'Echt #HEMA' en 'over 63 dagen jaaaarig'. Rot voor zijn followers, nog rotter voor zijn lief. Tenzij haar naam Constante Constanza is.

- **Lurkende Lizzy.** Post zelf nooit iets, maar spendeert uren aan andermans profielen en *feeds*. Ze leest het prikbord van oude oppaskindjes, checkt hoeveel *mutuals* ze met de nieuwe vriendin van haar neef heeft, bekijkt alle foto's waar de beste vriend van haar ex in getagd is. Lijkt onschuldig. Maar Lurkende Lizzy is tweekoppig. Is ze te lang alleen, dan verschijnt:

- **Jealousy Jane.** Volgens Jane zijn alle mensen op Facebook en Twitter knapper, grappiger en succesvoller dan zij. Maar het meest lijdt Jane onder openbare berichtjes vol grapjes die zij niet begrijpt, omdat deze, blijkbaar, verwijzen naar doldwaas leuke reallife-conversaties, gevoerd tijdens al even doldwaas leuke reallife-feestjes die Jane gemist heeft. Jaloezie is miskend verdriet. En daarmee is Jealousy Jane de meest verwoestende demon uit dit lijstje.

Klaar met omcirkelen? Als u uw rekeningnummer ingevuld heeft, kunt u gaan. Wat vraagt u? Och, haha: neen, de uitdrijving geschiedt niet meteen. Wij hebben een wachtlijst. Met voorrang voor Grouponleden en oliesjeiks. Tja, wat dacht u dan? U bent helaas niet zo speciaal. Deze demonen kwellen ons allemaal. Zou u dus zo vriendelijk willen zijn u naar de balie te verplaatsen? Dan kunt u daar een afspraak maken. Zie ik u terug in 2018. Of vooruit, één tip: digitale demonen schijnen niet te houden van daglicht. Let wel, het is slechts een aanname. We weten niet of het waar is.

BIOSCOOP

Ik heb al jaren een Pathé Unlimited-pas, die me onbeperkt toegang tot Pathébioscopen verschaft. Tenminste: zolang ik iedere maand achttien euro betaal. En dat doe ik, want afschrijving gaat automatisch. Toch kom ik zelden in een Pathétheater. Veel van mijn vrienden gaan liever naar arthousebioscopen, namelijk.

Nu vind ik 'arthouse' een rommelig begrip. Het lijkt een koeperterm voor alles wat niet Amerikaans is. Zo belandde ik ooit in een Tsjechische komedie waarin de hoofdrolspeler zijn vrouw aan een varken vastketende. Ik betwijfel of die film net zo bon ton was bevonden wanneer Adam Sandler de hoofdrol gespeeld had. Ook vroeg ik me af of men in het buitenland Nederlandse films ook per definitie als 'arthouse' ziet. Zou de Tsjechische elite van *Ernst*, *Bobbie en de geslepen Onix* genieten, omdat twee mannen en hun geslepen Onix zo'n prettig pretentieloos beeld van onze authentieke volksaard verbeelden?

Het filmaanbod is ook niet de belangrijkste reden dat mijn vrienden graag naar arthousezalen gaan. 'De sfeer is gewoon fijner,' aldus Aren. 'In Pathétheaters zit iedereen met chips in je oor te kraken.' Volgens Laura zit het 'm ook in de entourage: 'In grote bioscoopcomplexen hangt een vliegveldvibe, daar word je toch naar van?'

Ach. Volgens mij is een belangrijke component van het concept bioscoopbezoek nog altijd: complete duisternis. En in het donker heb je niets aan leuke retro Gordijnen met art-decomotief. Dan zit ik liever in een kille, maar hightechzaal met Dolby Surround, superieure beeldkwaliteit en optimale stoelpositionering waardoor je avond niet direct is verpest wanneer er iemand voor je komt zitten met, nouja...: haar.

Mijn arthousebezoekjes zijn dan ook vaak het resultaat van een compromis, waarbij compromis betekent dat ik inschik. En zo liet ik me dus steeds weer die filmhuizen in slepen.

Tot ik laatst mijn financiën deed. Ik ontdekte dat mijn Unlimitedpas me het afgelopen jaar 216 euro gekost had. Terwijl ik hooguit negen keer naar de bios geweest was. Wilde ik dit financieel falen ongedaan maken, moest ik de rest van het jaar iedere maand minstens vier keer naar een Pathétheater. De volgende dag begon ik meteen aan mijn inhaalslag. Ik bezocht een Nederlandse film, in Pathé de Munt.

De film draaide in zaal twaalf: twee roltrappen op, rechtsaf, gang uit, links de zaal in. Misschien had Laura toch gelijk met haar 'vliegveldvibe'. Ik waande me op weg naar de gate en vreesde dat de metalen kersjes aan m'n ketting de detectiepoortjes zouden laten afgaan.

Toen ik eenmaal zat, gebeurde exact waar Aren over klaagde. Krakende chipzakjes, ploppende bierbeugels: *kggggt*, Jean Mineur, *plop*, Bacardireclame, *krrark*, 'het leukste cadeau in het donker', *plop*, 'Pathé wenst u een prettige voorstelling'.

De film startte: mensen praatten en lachten. En wanneer er even niets of niemand lachte of praatte of kraakte vroeg ik me af wanneer iets of iemand weer zou gaan lachen of praten of kra-

ken. Het was als met stommelende burens en lekkende kranen: ik leed vooral onder mijn eigen, angstige anticipatie. Maar hoe dan ook: ik leed.

‘Lekkere borsten!’ klonk het opeens. Ik keek naar het scherm. Best lekkere borsten, inderdaad. Maar dat roep je toch niet zo maar door de zaal? Toch werd er om me heen gejuicht. Misschien om de borsten, waarschijnlijk om de opmerking.

En opeens begreep ik het. Wanneer één meisje zich ergert aan honderd anderen in een zaal, dan ligt dat niet aan die honderd anderen, maar aan haar. Ergernis is ook maar een mening: een-tje die tegen de heersende opinie ingaat. Maar een mening kan je veranderen. Wie van zijn ergernis af wil, schikt zich dus naar het oordeel van de massa. Ook als dat oordeel is dat bioscoop-bezoek uit kraken, praten, ploppen en lachen bestaat.

Een acteur op het scherm viel nu van zijn stoel. Dit was mijn kans. Trillend kwamen mijn mondhoeken omhoog, ja: ik lachte. Bij de eerstvolgende seksscène zei ik, voorzichtig doch duidelijk hoorbaar: ‘Noh.’ En bij gebrek aan een bierbeugel liet ik mijn waterflesje een paar keer tegen een leuning klappen. Het werkte. Ik ergerde me niet langer aan de anderen. Want ik was de anderen nu zelf. En zo werd het nog best gezellig.

Ja... zo zal ik het aan mijn arthousevrienden vertellen. Wie weet ga ik het dan zelf ook geloven. Ik hoop het. Want ik moet dit jaar nog heel vaak naar Pathé.

Volgende keer neem ik in ieder geval een zakje Nibbits mee.